

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การพัฒนางานฟาร์มของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการพัฒนางานฟาร์ม มีการศึกษาสภาพฟาร์ม วิเคราะห์ฟาร์ม สภาพแวดล้อม ภายนอกและภายใน วิทยาลัย สภาพ ดินภูมิอากาศ อาชีพของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อหาโอกาสและความเป็นไปได้ที่ฟาร์มของวิทยาลัยจะดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยครูที่ดูแลงานฟาร์มและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาทางเลือก และเลือกประเภทชนิดของฟาร์มและงานที่จะทำ ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานฟาร์มได้ปฏิบัติงานตามปฏิทินและใช้แบบบันทึกต่าง ๆ ที่ร่วมกันกำหนดขึ้นมาในการบันทึกข้อมูลและใช้พัฒนางานฟาร์มอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัย มีฟาร์มทางแผนกวิชาสัตวศาสตร์ จำนวน 3 ฟาร์ม แผนกวิชาพืชศาสตร์ จำนวน 5 ฟาร์ม แผนกวิชาอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 1 งาน และการให้บริการ จำนวน 1 งาน รวมเป็น 8 ฟาร์ม กับ 2 งาน สรุปผลการดำเนินงาน ได้ดังนี้

สรุปผล

1. งบประมาณสำหรับพัฒนางานฟาร์มและหารายได้เข้าวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบของงบกระแสเงินสด ในการจัดสรรงบประมาณ มีการใช้ข้อมูลการทำงานในรอบปีที่ผ่านมาวิเคราะห์และสรุปข้อคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้รับผิดชอบงานฟาร์มและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการหรือโครงการที่มีรายละเอียดเพียงพอที่จะดำเนินงานตามได้ และมีเครื่องมือโดยใช้แบบบันทึก เพื่อสะดวกในการติดตามผล ในด้านการจัดทำงบประมาณเพื่อดำเนินงานฟาร์ม วิทยาลัยกำหนดให้ทุกงานต้องจัดเสนอในรูปแบบของงบกระแสเงินสด เพื่อใช้คาดคะเนรายรับและรายจ่ายในแต่ละช่วงเวลา ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการผลิต ในรอบปีงบประมาณ 2561 ถึงปีงบประมาณ 2562 ผลการดำเนินงานวิทยาลัยสามารถบริหารงบประมาณในด้านการพัฒนาได้อย่างเพียงพอ สามารถหมุนเวียนเงินสดได้ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานพึงพอใจ ไม่มีปัญหาในด้านการปฏิบัติงาน รวมทั้งการใช้วิธีการบริหารแบบเดินดู หรือเยี่ยมฟาร์ม ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาของฟาร์มต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงที ในภาพรวมสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานจากการใช้วิธีจัดงบประมาณในรูปแบบของงบกระแสเงินสด ทำให้สะดวกในการควบคุมค่าใช้จ่าย แม้ว่าจะมีบางฟาร์มที่มีรายได้ต่ำกว่าที่คาดไว้ อันเนื่องมาจากราคาผลผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของตลาด แต่ผลการปฏิบัติงานในด้านปริมาณใกล้เคียงกับที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังสรุปได้ดังนี้

ในวงจรรอบที่ 1 ปีงบประมาณ 2561 วิทยาลัยมีรายจ่ายในการดำเนินงานฟาร์ม 1,603,540 บาท มีรายรับ 1,805,265 บาท มีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นจำนวนเงิน 261,725 บาท

ในวงจรรอบที่ 2 ปีงบประมาณ 2562 วิทยาลัยมีรายจ่ายจากการพัฒนางานฟาร์ม จำนวน 1,832,934 บาท มีรายรับ จำนวน 2,339,600 บาท มีรายรับมากกว่ารายจ่ายเป็นเงิน 436,522 บาท และประมาณการใช้จ่ายกับรายจ่ายจริง ก็ใกล้เคียงกันมาก ในปีงบประมาณ 2561 มี

รายจ่ายจริงต่ำกว่าที่ประมาณการไว้ ร้อยละ 6.05 และมีรายรับต่ำกว่าที่ประมาณการไว้ ร้อยละ 5.08 และในปีงบประมาณ 2562 มีรายจ่ายสูงกว่าที่ประมาณการไว้ ร้อยละ 1.17 และมีรายรับต่ำกว่าประมาณการไว้ร้อยละ 2.99 ถ้าใช้วิธีการนี้ต่อไปทุกปีงบประมาณ การคาดคะเนก็จะยิ่งใกล้เคียงมากขึ้น

การหารายได้เข้าวิทยาลัย ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถหารายได้จากการทำงานฟาร์มทั้งหมดทุกฟาร์ม หรือทำให้มีกำไรทุกฟาร์มได้ แต่จากการใช้วิธีจัดงบประมาณในรูปแบบของงบกระแสเงินสด ทำให้วิทยาลัยมีรายได้กลับคืนมา แสดงว่าวิธีการจัดสรรงบประมาณโดยใช้รูปแบบของงบกระแสเงินสด ทำให้ฟาร์มมีรายได้ใกล้เคียงกับรายจ่ายที่จ่ายไปหรือสูงกว่าเล็กน้อย โดยที่งานฟาร์มไม่เป็นภาระด้านงบประมาณให้กับทางวิทยาลัย

2. ฟาร์มเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การฝึกทักษะวิชาชีพ และการฝึกอบรมวิชาชีพ ในการพัฒนางานฟาร์มในปีงบประมาณ 2561 และปีงบประมาณ 2562 วิทยาลัยได้ใช้ฟาร์มเพื่อภารกิจดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ และลดภาระค่าใช้จ่ายในด้านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้สื่อ วัสดุของจริงในฟาร์มเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน การฝึกทักษะวิชาชีพและการฝึกอบรม ในปีงบประมาณ 2561 มีนักเรียน นักศึกษาใช้ประโยชน์จากงานฟาร์ม จำนวน 215 คน และมีเกษตรกรและผู้สนใจ จำนวน 1,062 คน และในปีงบประมาณ 2562 มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาใช้ประโยชน์จากงานฟาร์ม จำนวน 215 คน และมีเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 1,096 คนมาฝึกอบรมวิชาชีพในฟาร์มหรือครูไปอบรมให้ในจุดที่นัดหมายเพื่อสะดวกแก่กันทั้งสองฝ่าย

3. ด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการพัฒนางานฟาร์มวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นฟาร์มขนาดเล็ก การที่จะจัดหาวัสดุอุปกรณ์และแรงงานจำนวนมากให้เพียงพอทุกฟาร์ม ก็จะเป็นภาระด้านงบประมาณ จากการพัฒนางานฟาร์มใน 2 รอบวงจร ทำให้พบว่า การใช้ทรัพยากรร่วมกันทำให้ภาระด้านงบประมาณลดลงไปมาก ความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานฟาร์มมีน้อยมาก หรือมีแต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน โดยการใช้แบบบันทึกเพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า เพื่อให้แต่ละฝ่ายได้วางแผนในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในด้านการใช้แทรคเตอร์และเครื่องมือขนาดใหญ่ การปันแรงงาน และการโอนผลผลิตจากฟาร์มหนึ่งไปใช้ประโยชน์อีกฟาร์มหนึ่ง เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจะพบว่า มีจำนวนไม่มากนัก แต่การจัดการในด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยการใช้แบบบันทึกเพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อกันลืมและสะดวกในการเก็บข้อมูล ถ้าขอใช้โดยวจา บางทีผู้เกี่ยวข้องอีกฝ่ายอาจจะลืมและเกิดข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกันได้ การใช้หรือโอนผลผลิตระหว่างฟาร์มหรืองาน จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าใช้ เพื่อภารกิจของวิทยาลัย ซึ่งเป็นการลดภาระด้านงบประมาณของวิทยาลัยไปในตัวด้วย

4. การจัดหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาส่งเสริม สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานฟาร์มให้มีองค์ความรู้จากสถานประกอบการ หรือวิทยากรจากภายนอก

เมื่อมีการประชุมและมอบหมายให้ผู้เกี่ยวข้องจัดหาองค์ความรู้จากเพื่อนร่วมงานและบุคคลภายนอก ทำให้วิทยาลัยสามารถจัดการได้ดังนี้

มีการจัดทำมาตรฐานงานฟาร์มเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการทำงานให้มีประสิทธิภาพจนใกล้เคียงเทียบเท่าหรือดีกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้

มาตรฐานงานฟาร์มใช้วิธีการเก็บรวบรวม จากฟาร์ม งานต่าง ๆ ในด้านการผลิต โดยหาจากหนังสือต่าง ๆ มารวบรวมไว้ ด้านสถานที่ฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา ในปีงบประมาณ 2561 ถึงปีงบประมาณ 2562 มีจำนวน 8 แห่ง แตกต่างกันไปตามประเภทของฟาร์ม ตามความต้องการของนักเรียน นักศึกษา และความเห็นที่สอดคล้องของผู้ที่จัดการเรียนการสอนในกลุ่มรายวิชานั้น ๆ มีการเชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับงานฟาร์มหรืองานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 ท่าน และส่งครูไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการเพื่อปฏิบัติงานจริง จำนวน 4 ท่าน ในสถานประกอบการที่ครูเป็นผู้เลือกและงานที่จะไปฝึกสอดคล้องกับงานที่ทำอยู่ในวิทยาลัย มีสถานประกอบการรับเข้าฝึก จำนวน 4 แห่ง

วัตถุประสงค์ของการพัฒนางานฟาร์ม

1. เพื่อหาวิธีจัดสรรงบประมาณสำหรับงานฟาร์มและหารายได้เข้าวิทยาลัย
2. เพื่อใช้เป็นสถานที่สนับสนุนการเรียนการสอน การฝึกทักษะวิชาชีพ และฝึกอบรม
3. เพื่อให้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน
4. เพื่อจัดหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาส่งเสริมสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานฟาร์มให้มีองค์ความรู้จากสถานประกอบการหรือวิทยากรจากภายนอก

ประชากร

การพัฒนางานฟาร์ม ใช้บุคลากรของวิทยาลัยประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานฟาร์มของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา ปีงบประมาณ 2561 และปีงบประมาณ 2562 ที่ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นประชากรในการศึกษาครั้งนี้ สามารถจำแนกบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนได้ ดังนี้

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้บริหารและให้ข้อมูล จำนวน 1 คน
2. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้บริหารและให้ข้อมูล จำนวน 9 คน
3. ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินงานฟาร์ม จำนวน 7 คน

รวมจำนวนทั้งหมด 17 คน (ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในฟาร์มอาจเป็นบุคคลเดียวกับกรรมการบริหารสถานศึกษา ก็ได้)

วงจรรอบที่ 1 ปีงบประมาณ 2561 มีบุคลากรให้ข้อมูล จำนวน 17 คน

วงจรรอบที่ 2 ปีงบประมาณ 2562 มีบุคลากรให้ข้อมูล จำนวน 17 คน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 การวางแผน ซึ่งมีรายละเอียดตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงบุคลากรของวิทยาลัย จำนวน 30 คน เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ การจัดการงานฟาร์มของวิทยาลัย ประกอบด้วย
 - 1.1 คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน
 - 1.2 คณะครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานฟาร์ม และครูประจำแผนกวิชาที่มีฟาร์ม จำนวน 7 คน
 - 1.3 บุคลากรผู้สนับสนุนการดำเนินงานฟาร์ม จำนวน 13 คน

2. มอบคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คณะครูที่ปฏิบัติงานฟาร์ม ครูประจำแผนกวิชา ที่มีฟาร์ม และบุคลากรผู้สนับสนุนไปดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 รวบรวมข้อมูลของระบบการจัดการฟาร์มวิทยาลัยในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- 2.2 ร่วมกันศึกษาศึกษาข้อเท็จจริง และการวิเคราะห์ฟาร์ม (ปัญหาของฟาร์มที่พบ และทำอย่างไรจะพัฒนาต่อไป) การวิเคราะห์ทางเลือก และพิจารณาทางเลือกในการดำเนินงานฟาร์ม
- 2.3 การพิจารณาทางเลือก
- 2.4 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาฟาร์มและฟาร์มที่จะดำเนินการและกิจกรรมอื่น ๆ
- 2.5 มอบหมายบุคลากรไปจัดทำแผนปฏิบัติงานฟาร์ม โดยมีรายละเอียดประกอบโครงการตามที่ประชุมกำหนด

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ

นำแผนการปฏิบัติงานฟาร์มไปปฏิบัติตามปฏิทินการดำเนินงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานของแต่ละฟาร์ม เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานตามแบบฟอร์มที่กำหนด

ขั้นที่ 3 การสังเกต

การกำกับติดตามการปฏิบัติงานฟาร์มของผู้เกี่ยวข้องใช้วิธีการ

1. ศึกษารายงานการปฏิบัติงานของฟาร์มต่าง ๆ และศึกษาข้อมูลจากผลการปฏิบัติงานจริงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้
2. ใช้วิธีการบริหารแบบเดินดูเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตามสภาพที่เกิดขึ้นในฟาร์ม

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการปฏิบัติการ

นำข้อมูลที่ได้จากการรายงานผลการดำเนินงานฟาร์ม มาประชุมร่วมกันเพื่ออภิปรายและวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ข้อสรุป และข้อเสนอแนะในการพัฒนางานฟาร์มต่อไป

วงจรรอบที่ 1 ชั้นตอนที่ 1 ถึง ชั้นตอนที่ 4 ปีงบประมาณ 2561 ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2560 ถึง กันยายน 2561

วงจรรอบที่ 2 ชั้นตอนที่ 1 ถึง ชั้นตอนที่ 4 ปีงบประมาณ 2562 ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2561 ถึง กันยายน 2562

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือในการพัฒนางานฟาร์ม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมงานฟาร์ม เครื่องมือจำแนกแบ่งเป็นชุด ตามลักษณะของการปฏิบัติงาน มีดังนี้

1. ชั้นการวางแผน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบเสนอโครงการ
2. ชั้นปฏิบัติการ จำแนกตามลักษณะของการใช้งานตามประเภทของฟาร์ม
 - 2.1 แบบบันทึกฟาร์มทางสัตวศาสตร์
 - 2.1.1 กลุ่มสัตว์ปีก

- 1) แบบบันทึกค่าใช้จ่าย ปัจจัยการผลิต พันธุ์สัตว์/อาหาร /เวชภัณฑ์ /อุปกรณ์ และอื่น ๆ การเลี้ยงไก่กระตังหรือสัตว์ปีกที่เลี้ยงเพื่อวัตถุประสงค์จะเอาเนื้อสัตว์
- 2) แบบสรุปผลการเลี้ยงไก่กระตังหรือสัตว์ปีกที่เลี้ยง เพื่อวัตถุประสงค์จะเอาเนื้อสัตว์

2.1.2 กลุ่มสุกร

- 1) แบบบันทึกการเลี้ยงสุกรขุน
- 2) แบบสรุปการเลี้ยงสุกรขุน
- 3) แบบบันทึกการเลี้ยงสุกรพันธุ์
- 4) แบบสรุปการเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์
- 5) แบบบันทึกการให้วัคซีนสุกร โคนเนื้อและโคนม

2.1.3 กลุ่มโคนเนื้อ

- 1) แบบบันทึกการเลี้ยงโคนเนื้อแม่พันธุ์
- 2) แบบบันทึกการให้วัคซีนสุกร โคนเนื้อและโคนม

2.2 แบบบันทึกฟาร์มทางพืชศาสตร์

2.2.1 แบบบันทึกโครงการปลูกผัก(กิจกรรม)

2.2.2 แบบบันทึกโครงการปลูกผัก รายการจ่าย-รายรับ

2.2.3 แบบบันทึกโครงการไม้ผล(กิจกรรม)

2.2.4 แบบบันทึกโครงการไม้ผล รายการจ่าย-รายรับ

2.3 แบบบันทึกที่ทุกฟาร์มของวิทยาลัยใช้ร่วมกัน

2.3.1 ใบนำส่งผลผลิต การนำส่งเงินรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต

2.3.2 รายงานผลการดำเนินโครงการ ประจำปี (สผก.2)

2.4 เครื่องมือต่อไปนี้อยู่ในขั้นตอนปฏิบัติงานฟาร์ม เพื่อส่งเสริมการทำงานของฟาร์ม หรือ สนับสนุนหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับฟาร์ม

2.4.1 บันทึกข้อความ เรื่อง ขอให้เครื่องทุนแรงฟาร์ม

2.4.2 บันทึกข้อความ เรื่อง ขอให้ผลิตผลในฟาร์มเพื่อใช้ในราชการ

2.4.3 บันทึกข้อความ เรื่อง ขอให้ผลิตผลในฟาร์มเพื่อใช้ในราชการ

2.4.4 บันทึกข้อความ เรื่อง ขอให้พนักงานช่วยงาน

2.4.5 บันทึกข้อความ เรื่อง ขออนุญาตเชิญวิทยากร

2.4.6 บันทึกข้อความ เรื่อง ขออนุญาตนำนักเรียน นักศึกษาดูงานหรือเข้าฝึกปฏิบัติ

ทักษะวิชาชีพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานผลการดำเนินโครงการงานฟาร์ม (สผก.2) และแบบรายงานผลิตผลของสถานศึกษา (สผก.5) ซึ่งเป็นแบบฟอร์มของ งานส่งเสริมผลิตผลการค้าและประกอบธุรกิจ ฝ่ายแผนและความร่วมมือ สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้แบบฟอร์มนี้เหมือนกันทั้งหมด ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการ (สผก.2) ของแต่ละโครงการงานฟาร์มเชิงธุรกิจ ทำการรายงานเป็นประจำทุกเดือน ประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 รายการรายรับ คือ เงินสดที่ส่งเข้าบำรุงการศึกษา (บคศ.) เป็นประจำทุกเดือน

2.1.2 รายการรายจ่าย คือ ต้นทุนที่ปรากฏในใบเบิกจ่ายวัสดุของแต่ละโครงการงานฟาร์ม เก็บข้อมูลเป็นประจำทุกเดือนที่พัสดุกกลางของวิทยาลัยฯ

2.1.3 รายการผลผลิต เช่น จำนวนสัตว์เป็นตัว จำนวนข้าวเป็นกิโลกรัม และจำนวนกิ่งชำเป็นถุง เป็นต้น เก็บข้อมูลเป็นประจำทุกเดือน ที่งานส่งเสริมผลิตผล การค้าและประกอบธุรกิจ

2.2 แบบรายงานผลิตผลของสถานศึกษา (สผก.5) รายงานเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 รายการรายรับ/ปี คือ เงินสดที่ส่งเข้าบำรุงการศึกษา (บคศ.) ตลอดปีงบประมาณ ที่งานการเงินของวิทยาลัยฯ

2.2.2 รายการรายจ่าย/ปี คือ ต้นทุนที่ปรากฏในใบเบิกจ่ายวัสดุของแต่ละโครงการงานฟาร์มเชิงธุรกิจ เก็บข้อมูลตลอดปีงบประมาณ ที่งานพัสดุกกลางของวิทยาลัยฯ

2.2.3 มูลค่าผลิตผลคงเหลือ/ปี เช่น มูลค่าจำนวนสัตว์คงเหลือในฟาร์ม มูลค่าจำนวนข้าวคงเหลือ และมูลค่าจำนวนกิ่งชำคงเหลือ เป็นต้น ซึ่งจะตีราคามูลค่าผลิตผลคงเหลือทุกสิ้นปีงบประมาณ ที่งานส่งเสริมผลิตผล การค้าและประกอบธุรกิจ)

วิธีสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมงานฟาร์ม และงานที่เกี่ยวข้อง สร้างโดยวิธีประชุม และอภิปราย และจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้เครื่องมือที่ผู้ปฏิบัติงานฟาร์มสามารถใช้ได้จริง โดยคุณครูจำนวน 7 ท่านที่ปฏิบัติหน้าที่ในฟาร์มของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทราเป็นผู้จัดทำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการงานฟาร์ม (สผก.2) และแบบรายงานผลิตผลของสถานศึกษา (สผก.5) ซึ่งเป็นแบบฟอร์มงานส่งเสริมผลิตผล การค้าและประกอบธุรกิจ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดให้ใช้เพื่อรายงานผลผลิตประจำปีงบประมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูล ฟาร์ม ใช้แบบบันทึกการเลี้ยงสัตว์และการผลิตพืชตามแต่ละประเภทของฟาร์มหรืองาน บันทึกกิจกรรมการเลี้ยง การผลิต และต้นทุน เพื่อให้ฟาร์มวิเคราะห์ตนเอง และประสิทธิภาพของฟาร์ม เก็บข้อมูล และสรุปทุกเดือน ตั้งแต่ ตุลาคม 2560 ถึง กันยายน 2562 และสรุปผลรายงานส่งที่งานส่งเสริมผลิตผล การค้าและประกอบธุรกิจ

1. ระยะเวลาดำเนินการจากวันที่ 2 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562

วงจรรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 2 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 28 กันยายน 2561 เก็บข้อมูลทุกเดือน และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

วงจรรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2562 เก็บข้อมูลทุกเดือน และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

2. การส่งแบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการงานฟาร์ม (สผก.2) ทุกเดือน เป็นการบันทึกข้อมูลการจัดจำหน่าย ต้นทุนในการผลิต และจำนวนผลผลิต ในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมของงานฟาร์มและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
3. การส่งแบบรายงานผลิตผลของสถานศึกษา (สผก.5) เมื่อสิ้นปีงบประมาณ เป็นการบันทึกข้อมูลการจัดจำหน่าย ต้นทุนในการผลิต และจำนวนผลผลิตคงเหลือ หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติทุกกิจกรรม และส่งผลการวิเคราะห์ฟาร์มด้านประสิทธิภาพการผลิตเมื่อเดือนตุลาคม ของทุกปี ตามแบบบันทึกของแต่ละฟาร์ม
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ แล้วจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามขอบเขตการพัฒนา
5. นำผลข้อมูลการดำเนินงานฟาร์มไปสรุปผลเป็น ค่าตัวเลขคณิตเป็นจำนวนนับค่าความถี่ ค่าร้อยละ
6. สรุปผลการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูล จากการดำเนินงานฟาร์มที่ได้มาคิดเป็น จำนวนนับค่าความถี่ และค่าร้อยละ ซึ่งนำมาสู่การสรุปผลการพัฒนา และแสดงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนา การปฏิบัตินั้น ๆ โดยนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากแบบฟอร์มต่าง ๆ

ผลการดำเนินการ

1. การจัดสรรงบประมาณและหารายได้ ใช้วิธีเสนอโครงการ ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณให้เสนอในรูปแบบ งบกระแสเงินสด มีประมาณการค่าใช้จ่าย และประมาณการรายรับ ทุกเดือนและเมื่อนำมารวมกันเป็นของวิทยาลัย ทำให้มองภาพในอนาคตได้ชัดเจนขึ้นว่าในแต่ละเดือนจะมีค่าใช้จ่ายเท่าไร และคาดว่าจะมีรายรับกลับคืนมาได้เท่าไรเพื่อนำมาหมุนเวียนซื้อปัจจัยการผลิต จะทำให้การบริหารงบประมาณงานฟาร์มเป็นไปอย่างราบรื่น ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานฟาร์มกับผู้ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานในฟาร์มซึ่งเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกในการทำงาน ทำให้การพัฒนาฟาร์มเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ใน วงจรรอบที่ 1 ปีงบประมาณ 2561 วิทยาลัยมีรายจ่ายเพื่อการพัฒนาฟาร์มเป็นเงิน 1,603,540 บาท มีรายรับจากการดำเนินงานฟาร์มรวม 1,865,265 บาท มีรายรับมากกว่ารายจ่าย เป็นเงิน 261,725 บาท ในวงจรรอบที่ 2 ปีงบประมาณ 2562 มีรายจ่ายเพื่อพัฒนาฟาร์มเป็นเงิน 1,832,934 บาท มีรายรับเป็นเงิน 2,269,456 บาท มีรายรับมากกว่ารายจ่าย เป็นเงิน 436,522 บาท สำหรับรายรับที่มากกว่ารายจ่ายถึงแม้ว่าไม่มากแต่ก็เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาฟาร์ม รวมถึงทำให้เป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียนในการประกอบอาชีพได้อีกทางหนึ่ง ทั้งสองรอบวงจร คือในปีงบประมาณ 2561 และปีงบประมาณ 2562 ประมาณการรายจ่ายและประมาณการรายรับใกล้เคียงกับที่ได้จัดทำโครงการในภาพรวม ในปีงบประมาณ 2561 มีรายจ่ายต่ำกว่าที่ประมาณการไว้ร้อยละ 6.05 และมีรายรับต่ำกว่าประมาณการไว้ ร้อยละ 5.08 ในปีงบประมาณ 2562 มีรายจ่ายสูงกว่าประมาณการไว้ ร้อยละ 1.17 และมีรายรับต่ำกว่าที่ประมาณการไว้ร้อยละ 2.99

2. ฟาร์มเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การฝึกทักษะวิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเกษตรกรและผู้สนใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนนักศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากงานฟาร์มจำนวน 215 คน และ จำนวน 228 คน ในปีงบประมาณ 2561 คนและปีงบประมาณ 2562 มีเกษตรกรและผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 1,062 คน และ 1,096 คน ในปีงบประมาณ 2561 และปีงบประมาณ 2562 ตามลำดับ นอกจากนี้ นักเรียน นักศึกษา ยังใช้ฟาร์มเพื่อการฝึกทักษะ การจัดทำโครงการวิชาชีพ การทำปัญหาพิเศษ และใช้พื้นที่ฟาร์มในการทำโครงการหารายได้ระหว่างเรียน

3. การใช้ทรัพยากรร่วมกัน เมื่อมีการประชุมชี้แจง จัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน มีตารางเวลาในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ขนาดใหญ่หรือเครื่องมือที่มีจำนวนน้อย ให้ผู้ปฏิบัติงานรับทราบร่วมกัน ทำให้การใช้ทรัพยากรในฟาร์มร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่น ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน ส่งผลให้การใช้ทรัพยากร ประเภท วัสดุ แรงงาน และผลผลิตในฟาร์มได้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

4. การหาองค์ความรู้ใหม่ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาส่งเสริมสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานฟาร์มให้มีความรู้จากสถานประกอบการหรือจากวิทยากรภายนอก ในการดำเนินงานวิทยาลัยมีการจัดทำมาตรฐานงานฟาร์มโดยผู้ปฏิบัติงานฟาร์ม จำนวน 1 ชุด แสวงหาความร่วมมือจากสถานประกอบการ มีสถานประกอบการให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนรู้อีกจำนวน 8 แห่ง และสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีบุคคลภายนอกรับเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อให้ความรู้เฉพาะทาง จำนวน 8 คน และวิทยาลัย ได้ส่งครูไปฝึกงานเพื่อเสริมทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการจริง จำนวน 4 คน จำนวน 4 แห่ง โดยครูที่ปฏิบัติงานเป็นผู้ติดต่อสถานประกอบการเองเพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการเพิ่มเติม

อภิปรายผล

การพัฒนางานฟาร์มของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีสาเหตุปัจจัยหลักมาจากครูที่ปฏิบัติงานฟาร์มมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่และอยู่ทำงานที่วิทยาลัยอย่างต่อเนื่องหลายปี และสิ่งสำคัญไม่แพ้กันคืองบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาฟาร์มที่ไม่ติดขัด และปัจจัยอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยก็เป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. งบประมาณสำหรับการพัฒนาฟาร์ม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้งานดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจัยตั้งต้นในการทำงานปัจจัยหนึ่ง การวางแผนจัดสรรงบประมาณ วิทยาลัยใช้วิธีการประมาณรายจ่ายและประมาณรายรับแบบงบกระแสเงินสด ทำให้คาดคะเนรายจ่ายและรายรับได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดเนื่องจากผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้เริ่มต้นในการจัดทำงบประมาณในส่วนที่ตนเองเกี่ยวข้อง

2. การใช้ฟาร์มเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และฝึกอบรม ครูประจำฟาร์มทำหน้าที่สอนวิชาชีพ จึงทำการวางแผนการปฏิบัติหรือการบรรยายในหัวข้อที่สำคัญได้สอดคล้องกับงานฟาร์มได้ เนื่องจากครูผู้สอนก็ต้องจัดแผนการสอนให้สอดคล้องกับภารกิจของฟาร์ม ถ้านอกเหนือจากที่มีใน

ฟาร์ม ก็ติดต่อสถานประกอบการเพื่อส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในฟาร์มที่สนับสนุนแทน หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องเฉพาะเจาะจงให้ผู้เรียนได้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ต้องใช้วิธีการสื่อสารติดต่อในหลายช่องทางเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ส่งผลให้เกิดการติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานฟาร์มด้วยกันหรืองานอื่นๆ ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ทรัพยากรในที่นี้ หมายถึง วัสดุ แรงงาน(คน) และความรู้จากเพื่อนร่วมงาน หรือเทคโนโลยีใหม่ๆที่เพื่อนร่วมงานมี หรือฟาร์มอื่นมี นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน

4. การจัดหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ วิทยาลัยต้องการให้ฟาร์มเป็นแหล่งการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวของครู และเพื่อนร่วมงานเพื่อประโยชน์ของอาชีพครูที่สอนวิชาชีพและตัวผู้เรียนจะได้มีองค์ความรู้ใหม่ จึงส่งเสริมให้แสวงหาความรู้จากบุคคลภายนอก สถานประกอบการที่ทำฟาร์มลักษณะเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน ที่ดำเนินการจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับทั่วกันนำมาเป็นแบบอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนางานฟาร์มวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จคือ คน งบประมาณ วัสดุ และเทคโนโลยี เหมือนกับการจัดการองค์การทั่วไปแต่ฟาร์มมีขนาดเล็กกว่า

1. ด้านบุคลากร วิทยาลัยไม่สามารถเลือกหาได้เอง ยกเว้นลูกจ้าง แต่ครูที่เป็นบุคลากรในวิทยาลัยที่มีอยู่หรือบรรจุมาตามระบบราชการ ต้องพัฒนาให้มีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานฟาร์มให้บังเกิดผลดี โดยการส่งครูไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการเพื่อเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพ และประชุมชี้แจงถึงแนวทางที่วิทยาลัยต้องการให้ฟาร์มเป็นทั้งที่ให้ความรู้และเป็นที่ยอมรับได้กลับคืนมาเพื่อใช้หมุนเวียน ในการจัดหาวัสดุมาดำเนินการต่อไปได้ ไม่ใช่ใช้แล้วหมดไป ถ้าใช้แล้วหมดไปทุกฟาร์มหรืองานวิทยาลัยจะมีภาระด้านงบประมาณมากจนกระทั่งฟาร์มก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ส่วนลูกจ้างที่จ้างมาทำงานก็สร้างความตระหนักรู้ว่าฟาร์มเป็นสิ่งมีชีวิตต้องการความเอาใจใส่และดูแล เพื่อเสริมแรงกับครูที่กำลังกำกับ ควบคุมงานฟาร์ม ให้ฟาร์มดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผลผลิตเป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มที่ตั้งไว้

2. ด้านงบประมาณ การจัดสรร งบประมาณของฟาร์มผู้ขอใช้ต้องมีความเข้าใจว่าขอมาทำอะไรและจะเกิดผลผลิตอะไร สามารถจำหน่ายได้หรือไม่ เนื่องจากฟาร์มในความหมายคือการทำกิจการทางการเกษตร ทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลา การแปรรูปจากพืชและสัตว์ ซึ่งจะเกิดผลผลิตที่มีมูลค่าในตัวเอง ถ้าทำอย่างมีประสิทธิภาพจะจำหน่ายได้งบประมาณจะยังคงหมุนเวียนใช้ในฟาร์มได้ต่อไป เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณไม่ได้รับการจัดสรรมาเป็นงบประมาณต่างหากในการทำฟาร์ม แต่มาในรูปของเงินอุดหนุนเพื่อจัดการเรียนการสอน และวิทยาลัยนำเงินมาทำงานฟาร์มเพื่อเป็นแหล่งของการจัดการเรียนรู้ต่อไป การจัดสรรงบประมาณที่คิดว่าดีสำหรับงานฟาร์ม คือให้ผู้ขอของงบประมาณจัดทำประมาณการในรูปแบบของ งบกระแสเงินสด

3. ด้านการจัดหาวัสดุ ควรจัดหาให้ทันกับความต้องการใช้ในฟาร์มเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและจะทำให้มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่ครูได้วางแผนเอาไว้ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวก ต้องมีความเข้าใจในการทำฟาร์มเพื่อที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้

ฟาร์มดำเนินการไปได้ ในวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีวัสดุที่สามารถใช้งานร่วมกันได้ หรือใช้ในเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อมิให้เป็นภาระกับวิทยาลัย ผู้ปฏิบัติงานฟาร์มต้องเอื้อต่อกัน ในการใช้วัสดุหรือผลผลิตที่เกิดในฟาร์มให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน

4. ด้านเทคโนโลยี ปัจจุบันเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งวิทยาลัยไม่สามารถจัดหาให้กับทุกฟาร์มได้ จึงต้องหาความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อการจัดการเรียนรู้ในสิ่งที่ทันสมัยเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปให้กับผู้เรียน แต่วิทยาลัยควรที่จะดำเนินการให้มีฟาร์มอย่างน้อยหนึ่งฟาร์ม ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการ เพื่อเป็นตัวอย่างกับผู้เรียน และจัดให้ได้ใกล้เคียงกับสถานประกอบการของเอกชนหรือดีกว่า นอกจากเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการผลิตแล้ว องค์ความรู้ที่เป็นสมัยใหม่ก็เชิญผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางมาบรรยายให้กับผู้เรียนเป็นครั้งๆไปตามสมควร

5. ด้านการจัดการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีและประมง มีงานฟาร์มและโรงงาน ในแผนภูมิการบริหารงาน ในการอำนวยความสะดวก การจัดทำแบบบันทึก แบบรายงาน ที่แต่ละฟาร์มต้องใช้ ก็ควรอำนวยความสะดวกให้กับผู้ควบคุมงานฟาร์ม การรวบรวมข้อมูลเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อที่จะดำเนินการในรอบปีต่อไปหรือเพื่อการทบทวนโครงการหรือเปลี่ยนแปลง การจัดการในที่นี้หมายรวมถึงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย ต้องสนใจและเอาใจใส่ ทุกงานฟาร์มเพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานฟาร์ม เนื่องจากงานฟาร์มไม่มีวันหยุดต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่วนรายได้จากการดำเนินงานฟาร์มก็ต้องยอมรับการขึ้นลงของสินค้าเกษตร ว่าบางครั้งอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ทุกวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีและประมง ควรมีการดำเนินงานฟาร์มอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาชีพเกษตรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำๆจนเกิดทักษะ จะเป็นฟาร์มที่มีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้